

دنیای کودک مملو از تخیل است

نصیر الله قادری

است؟ □ در کجا؟ اگر منظور تان در این کشور است فی الواقع ما سینمای کودک به شکل کامل کلمه و تخصصی اش نداریم هر چه هست تلاش صادقانه بعضی از دوستان در زمینه کودک است که گاه نیز بآبی مهربی مواجه شده است. وگرنه سینمای کودک تابه امروز بهانه ای پیش نبوده چون هیچوقت پایگاه مشخص و حمایت کننده ای نداشته، در هر زمان متناسب با نیازهای سازمان یا نهادی خاص یکی دو فیلم کودک ساخته شده است که البته شبکه های، تلویزیونی استثناست. در

■ تعریف شما از سینمای کودک چیست؟ □ اگر امیدوار باشیم که کودکان به تماشای فیلمها بنشینند. و با شوق فراوان دنیای به تصویر کشیده شده را دنبال کنند. سینمایی مملو از لحظات خاص آنها با لطافت های فراوانش و سینمایی که ارزشهای اساسی را مورد توجه قرار دهد، آنوقت شاید با شرایط های ناشناخته دیگر بتوان تعریف جزئی از سینمای کودک به دست آورد.

■ دنیای کودک فراتر از تخیل است. آیا شما معتقدید هنرمندی که در این حیطه کار می کند باید به مرز فراتر از تخصص دست یابد یا نه؟

□ دنیای کودک فراتر از تخیل نیست مملو از تخیل است و برای به بارنشستن همین دنیای پر از تخیل و دست یابی به یک مطلوب، نیازمند ابزار کافی و به حتم دانش وافر هستیم، در غیر اینصورت شکل ناپسامان یک تخیل را در تصویری مخدوش و آزار دهنده به نمایش می گذاریم تا جایی که شاید کودک از تشویق شدن به تخیل بگریزد و وقتی ذهن فرار و پاک برای نیل به اهداف آرمانی اش در دنیای اسرار آمیز غوطه می خورد به طبع ابزار می طلبد ابزاری که از زاویه های مناسب یا پرداخت شایان توجه اش ذهن کودک را به نمایش بگذارد. خوب برای رسیدن تا حصول کامل، تخصص لازم است، چه تخصص در این گونه سینمای خاص و چه تخصص استواری برای بازار کار

■ شما سینمای کودک را در باره کودک یا برای کودک می بیند؟

□ هر دو شکل به نظر من سینمای کودک است چرا که قدم گذاشتن در هر زمینه ای که به شکلی ادای دین به کودکان باشد، سینمای کودک است حالا سینمای در باره ی کودک از دنیای اسرار آمیز، یا نارسائیهایشان حکایت می کند، که با نمایش آن تماشاگر رانسبت به وضعیت آنها آگاه می کند.

■ چرا سینمای کودک اینهمه مهجور

یعنی داستان طوطی و بقال را ما برای این انتخاب کردیم که یکسری پند و انداز در این کار بود. در داستان مولانا، این یک پیش درآمد است برای ورود به بحث اصلی، ما فقط این بخش را انتخاب کردیم و حالا هم احساس می کنیم که دچار ضعف است به لحاظ محتوایی و از نظر تکنیکی نیز ضعف هایی دارد. چون کار اول است و مشکلات موجود باعث شد تا فیلم جذابیت لازم را نداشته باشد.

این تجربه زمینه ای شد برای ساخت کوه جواهر، چه در بخش محتوایی و چه در بخش تکنیک و انصافاً از تجربیات گذشته سود بردیم و کوه جواهر چه به لحاظ محتوایی و چه از نظر فنی کامل تر و پخته تر است. وقتی قرار شد یک کار سینمایی ارائه شود اپیزود میانی را که به نوعی آموزش عروسک سازی بود تهیه کردیم و البته قبول داریم که اتصال بین اپیزودها تا حدودی ضعیف است.

■ اگر مروری داشته باشیم بر سینمای کودک و نوجوان. از ابتدا تا کنون جای خالی مضامین مذهبی و اسلامی در این عرصه کاملاً محسوس است. فکر می کنید به چه دلیل این گونه مضامین کمتر در سینمای کودکان و نوجوانان وجود دارد؟

□ فکر می کنم چون مضامین مذهبی خیلی جدی هستند و تا حدودی مختص بزرگسالان. سخت است در این عرصه کار کردن با این مضامین نمی شود شوخی کرد. به هرحال کار مشکلی است و هرکسی توان نزدیک شدن به این حیطه را ندارد دلیل دیگر آن هم بر من گورد به اینکه کارهای عروسکی و انیمیشن معمولاً فانتری و غیر جدی اند. البته قرار است داستان اصحاب نیل توسط آقای صفر علی اصغر زاده در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان کار شود.

■ به عنوان آخرین سؤال، کار عروسکی و انیمیشن، طاقت فرسا و سخت است. تا به حال شده است که از این کار خسته شده باشید یا بخواهید کارتان را عوض کنید؟ □ ابداً. اینکار حرفه اصلی من است، مدت ها در این مسیر تجربه اندوخته ام و تلاش فراوانی تا امروز داشته ام و اگر بخواهم مسیرم را عوض کنم احساس می کنم که با مشکل مواجه خواهم شد. همین راه را ادامه می دهم البته تصمیم گرفته ام شکل و فرم کارم را عوض کنم. بازارهای سنتی را کنار گذاشته ام و می خواهم در کار جدید با فرم های فانتری و کاریکاتور با شیوه کاری مدرن فعالیت کنم. قصه ای از قصه های خانم زهره پریخ را انتخاب کرده ام و مشغول آماده سازی طرح ها و دکور و عروسک ها هستیم.

■ موفق باشید و متشکر از حضورتان در این گفتگو.

□ من هم متشکرم.

متأسفانه همه چیز در مورد کودک از صفر شروع می شود ما سینمای کودک به شکل کامل کلمه و تخصصی اش نداریم، هر چه هست تلاش صادقانه بعضی دوستان است که بآبی مهربی مواجه می شود

بخش خصوصی هم با ارزیابی دوره ای خاص چند فیلم به اسم کودک برای منافع صرف خودشان ساخته شده است سینمای کودک حمایت می خواهد، روانشناسی می خواهد، مهمتر از اینها وقت می خواهد که متأسفانه هیچوقت وقت کافی را برای متمرکز شدن روی این مقوله اختصاص نمی دهند. □ چه انگیزه ای شما را به این سینمای خاص کشاند؟

□ با بچه ها راحت تر می توام کار کنم. و از اینکه به وسیله آنها قصه ای را برای خودشان بسازم لذت می برم البته فضا سازی این سینما چون لطیف، ساده و صمیمی است برایم بسیار ارزشمند است. اوها بدون هیچ پیش زمینه ای بازی می کنند، در واقع زندگی می کنند.

■ سینمای کودک مادر مقایسه با سینمای

عبود از تله - غلامرضا رضائیان

هنگام بازی، یكروز برای فیلمبرداری آزمایشی با دوربین ویدئو عازم شهر شدیم بچه اصلی داستان را که نوجوان ۱۳ ساله ای بازی می کرد، به همراه یکن دو بازیگر نسبتاً حرفه ای در یک فیلم آزمایشی در سطح شهر رها کردیم، نماها را مشخص و در قالب یک داستان کوتاه گرفتیم. درست مثل فیلمبرداری واقعی دیالوگ داشتیم بازی، میزانس و بالاخره کات. پسر بچه تازه وارد به طریقی بازی کرد که بشدت همه را تحت تأثیر قرارداد تا آنجا که دیگران از اینکه فیلمبرداری آزمایشی بود غیبه خوردند او بسیار راحت و طبیعی بود. فردا اولین روز فیلمبرداری سررسید. طبیعاً نور پردازی صداپردازی حساسیتهای مورد نظر، تمرینات مکرر، کمی فضای کار را رسمی تر کرده بود. پسر بچه بشدت ترسیده بود و دیگر از آن نبوغ روز قبل خبری نبود. دو روز فیلمبرداری به این طریق گذشت و به هیچ وجه پسر بچه خوب نبود. همه از تعریف های دو روز پیش پشیمان شده بودند و به من فشار می آوردند که باید به فکر جانشین باشیم... برای خودم هم کمره کوری شده بود. او که در روز آزمایشی بسیار راحت بود چرا یک مرتبه تغییر کرده است. او را به کناری کشیدم ازش خواستم علت را خودش بگوید، از حرفهایش دریافتم که در روز آزمایشی به دلیل اینکه کمتر حساسیت نشان می دادیم و او راحت تر و طبیعی تر بازی می کرد و به کارش خرده نمی گرفتیم یا صدا بردار و فیلمبردار و دستیار و کارگردان به او سفارشهایی نمی کردند یا مدام تکرار نمی شد و تمرین زیاد نبود احساس یک برداشت طبیعی از

من تا وقتی که احساس کنم مفید هستم طبیعتاً خواهم ماند به شرط آنکه حرفی برای گفتن داشته باشم و بچه ها از دیدن فیلمهایی که می سازم عذاب نکشند و گرنه باید فکراساسی در مورد خودم بکنم.

تأثیر جشنواره بر فعالیت شما چیست؟

جشنواره فیلم کودکان محل تلاقی است حالا اگر ما در سال فیلم ساخته باشیم فیلمساز کودک هستیم و باید به جشنواره برویم و اگر نساخته باشیم تا اطلاع ثانوی ارتباطی با دنیای کودک نداریم. چه خوب بود اگر لااقل این یک هفته جشنواره را به بهانه جشنواره کودک همه اهل فن را از نویسنده گرفته تا شاعر و فیلمساز و نقاش کودک جمع می کردند و جلسات مفید و سازنده می گذاشتند تا به یک میدان برخورد و تجربه اندوزی برای یکسال آینده مبدل شود. اما اگر جشنواره نهم عده ای می آیند جشنواره دهم عده ای دیگر آمده اند اگر جشنواره یازدهم عده ای، جشنواره دوازدهم عده ای دیگر. و این تنوع دوستان بدون یک دسته بندی و یا سرمایه گذاری در مورد آدمها باعث می شود سال به سال متخصصان سینمای کودک تغییر کنند و طبیعاً وقتی تغییر کنند همه چیز در مورد کودک از صفر شروع می شود. بحث ها تکراری اما به زعم بعضیها بکر و غیرمتعارف... نتیجه اینکه پس از اینهمه سال برگزاری جشنواره آیاماً ده کارگردان متخصص کودک را به طور مستمر در این جشنواره ها داریم یا پرورش داده ایم که در طول سال آتی دست آوردهای جشنواره را در راه اعتلای سینمای کودک به کار ببندند.

با تشکر از اینکه وقتی را در اختیار مجله قرار دادید برای شما آرزوی موفقیت داریم.

من هم متشکرم

کودک دنیا، کجا ایستاده است؟

□ اگر فرض کنیم که ما هم سینمای کودک داریم و باز هم فرض کنیم که می دانیم در کجا قرار گرفته ایم حالا از کجا می شه می فهمید سینمای کودک دنیا در کجاست؟ تا به یک قیاس برسیم و آیا اصلاً رواست که ما قیاس کنیم اگر شکل نهایی سینمای کودک برایمان مهم باشد یعنی سینمایی که از آن بچه هاست و همیشه برای آنهاست. ماهنوز به آن دست نیافته ایم.

■ تلقی بسیاری بر این است که دنیای کودک دنیای ساده است در حالی که چنین نیست. آیا شما هم با این گروه بسیار همراهید یا نظر جدایی دارید؟

□ دنیای کودک همیشه دنیای ساده و صمیمی بوده است. پاک و مهربان، وقتی در دنیای کودک باشید طبیعتاً خشم شما یک پسزمینه عمیق و عداوتی دیرینه ندارد. یک خشم زودگذر و آنی است و شاید شادی شما نیز در لحظه است. هیچ چیز بر پایه های حساب شده اش استوار نیست در دنیای کودک سلام و احوالپرسی شما بر اساس محاسبات دقیق برقرار نمی شود شما اگر کودک باشید بی دغدغه می خندید، بی وسواس حرف می زدید و بی پرده نیازتان را می گوید پس اگر اینها ساده نیست چه می تواند باشد.

■ چرا فیلمهای کودک ما ساده اندیش و سطحی هستند؟

□ حالا شاید بدانم سؤال قبلی را چرا عنوان کردید؟ شاید در این سؤال رازی وجود دارد که سؤال قبلی تان زمینه ساز بوده است. وقتی فیلمهای کم ارزش بدون ویژگی، بدون تحقیق، از دل سینمای ما به عنوان سینمای کودک به بهانه های مختلف بیرون می زند حتماً می بایست به آنها خرده گرفت چون این دوستان در واقع دنیای کودک را ساده و صمیمی نگرفته اند. بلکه خود کودک را انسان غیرمعتراض، ناآشنا، کم و ناآگاه فرض کرده اند تا به استدلال خود نزدیک شوند و کودک را در دنیای ساده لوحی به تماشا فیلم خودشان دعوت کنند. اما اگر ماکمی این وادی برایمان خطر ساز باشد. احساس مسئولیت داشته باشیم، آگاه باشیم. حالا فیلمها، متناسب با فرضیات پیش ساخته امن ساده اندیش و سطحی نمی شود در حقیقت میزان اهمیت دادن به شخصیت کودک را هنرپیشه، در موضوع، در فضا و کادر و حساسیتهای ویژه و خاص خودش.

■ جالبترین خاطره ای که از دنیای کودک، کار با کودک و فعالیت در این زمینه دارید چیست؟

□ در یک فیلمی بعد از انتخاب هنرپیشه ها و تمرینات اولیه قبل از آنکه فیلمبرداری شروع شود، برای آشناسدن بچه ها با دوربین و نحوه فیلمبرداری و همچنین برخورد مردم با بچه ها به